

Community Art Netwerk Noord-Nederland: tweede lunchbijeenkomst in Groningen

Door: Maayke Meijering

Na de eerste verkennende bijeenkomst van het Community Art Netwerk Noord-Nederland in Assen, is het nu de beurt aan Groningen. Met deze bijeenkomsten wordt een eerste aanzet gegeven tot een sterk netwerk van steuninstellingen, overheden en makers, om in de toekomst samen succesvolle community art-projecten van de grond te krijgen. Dat gebeurt door de deuren open te gooien en elkaar te bezoeken, kennis te maken met lokale makers en hun projecten, van elkaar te leren én elkaar te inspireren. Want samen sta je sterker.

Voor de tweede bijeenkomst op 18 september zijn we te gast bij steuninstelling VRIJDAG, in Groningen. Daarbij zijn medewerkers aanwezig van Keunstwurk, K&C, Provincie Drenthe en natuurlijk van VRIJDAG: Geert Oude Weernink (VRIJDAG, senior adviseur amateurkunst en projectleider), Hannelore Duynstee (VRIJDAG, projectleider amateurkunstondersteuning), Paula Mulder (VRIJDAG, projectleider amateurkunstondersteuning), Inez van de Kimmenade (VRIJDAG, programmamanager), Boris Brink (K&C, adviseur participatie), Anne de Jong (Provincie Drenthe, senior adviseur cultuurbeleid), Hans Veenstra (Provincie Drenthe, beleidsmedewerker cultuur), Rozemarijn Strubbe (Keunstwurk, adviseur cultuurparticipatie), Sikko Cleveringa (CAL XL, directeur, extern adviseur De Reis) en Ben Smit (theatermaker).

Met de voeten in de klei

In Groningen is de situatie vanuit historisch opzicht anders gegroeid dan die in Drenthe en Friesland. Vóór pakweg de jaren zeventig van de vorige eeuw, werd veel op cultuurgebied opgezet en geregeld door allerlei commissies verspreid over de provincie. Na de bouw van schouwburgen in meerdere steden (Winschoten, Stadskanaal, Veendam), werden die bewonersinitiatieven wegbezuinigd. Nog steeds zit veel subsidiegeld in de provincie Groningen 'vast' in de instellingen. In Drenthe, waar veel minder instellingen zijn, is er meer 'los' subsidiegeld. Als onbedoeld gevolg voelden decennia later verschillende regio's in de Provincie Groningen, waaronder Oost-Groningen, cultureel arm. In 1994 werd daarom het Regionale Cultuurplan opgesteld in die regio, in 1997 volgde Westerkwartier. Ambtenaren stelden zich zeer actief op – met de voeten soms letterlijk in de klei – om kunstenaars, instellingen en burgers bij elkaar te brengen en zo nieuwe initiatieven tot stand te brengen. De regio begon langzaam weer te 'bruisen' en het Cultuurplan leverde prachtige projecten op. Dat resultaat bleef niet onopgemerkt: de Provincie Groningen ging achter het beleid staan en verplichtte alle gemeenten geld in cultuur te investeren. Zo stond de succesvolle praktijk van onderop model voor een vooruitstrevend provinciaal cultuurbeleid.

Zendelingenwerk

De huidige situatie is helaas anders. Er lijkt wel sprake van de wet van de remmende voorsprong. In de afgelopen jaren is er een starre situatie ontstaan, waarin provincie en gemeentes weinig met elkaar lijken samen te werken. Verschillende gemeentes lijken het nut van cultuurondersteuning niet in te zien en voeren geen actief cultuurbeleid. VRIJDAG heeft de opdracht om niet alleen in de stad Groningen, maar juist ook in de provincie amateurkunst, -kunstenaars en -gezelschappen te ondersteunen. Niet alle gemeentes zitten daar op te wachten, zijn zelfs niet op de hoogte van de rol van VRIJDAG.

Om het tij te keren – hopelijk voor de gemeenteraadsverkiezingen van dit jaar – heeft VRIJDAG het initiatief genomen om in meerdere gemeente zogenaamde Cultuurplatformen op te richten, samen met lokale instellingen, verenigingen en overheden. Op tien plekken ontstaan Cultuurpunten, fysieke plekken waar bewoners en initiatiefnemers terecht kunnen met vragen en voor de ondersteuning bij projecten. Met dit

zendelingenwerk willen de deelnemers aan de Cultuurplatformen zorgen voor een sterk en duurzaam cultuurbeleid in de deelnemende gemeentes en uiteindelijk in de hele provincie.

Verzuiling en scheiding der machten

Tijdens de bijeenkomst blijkt dat in alle drie provincies, in meer of mindere mate, een flinke 'scheiding der machten' wordt geambieerd, hoewel de aanwezigen het liever anders zouden zien. In veel gevallen stellen ambtenaars de kaders op en bedenken de regels van het spel, terwijl makers het spel spelen en verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. Dat verklaart de weerstand die de proactieve houding van VRIJDAG oproept bij gemeenten. In de vorige bijeenkomst werd geconstateerd dat ook binnen de Provincie Drenthe gediscussieerd wordt over hun eigen rol. Er is bovendien in de provincies sprake van een 'verzuiling', waardoor er niet altijd optimaal wordt samengewerkt met andere domeinen. Projecten die moeilijk in een hokje te plaatsen zijn hebben daar last van, omdat ook subsidies sterk zijn verzuild.

Het leven als kunstwerk

Gelukkig zijn er in de afgelopen jaren veel succesvolle projecten gerealiseerd, een flink aantal ook langlopend, of met de mogelijkheid tot een duurzaam vervolg. Een voorbeeld daarvan is De Wijk de Wereld (2018), een idee van de Stadsschouwburg. Zij stelden hun gebouw twee weken beschikbaar aan de wijken Paddepoel en Selwerd. Veel inwoners komen weinig buiten de wijk en weten het cultuuraanbod in het centrum niet te vinden. Samen met professionele kunstenaars werkten zij aan het vertellen van hun eigen verhalen, in samenwerking met het NNT en Club Guy&Roni. Het levensverhaal als kunstverhaal. De uiteindelijke voorstelling werd echt gemaakt vanuit de bewoners, de invulling lag vooraf niet vast. Het project was zo succesvol dat de Stadsschouwburg hier graag een herhaling aan wil geven. Een ander succesverhaal is Kunst op Stee (het Groningse equivalent van het Drentse Gekleurd Grijs), in het kader van Een Leven Lang Kunst en Healthy Aging. Om ouderen in aanraking te laten komen met kunst en cultuur organiseert VRIJDAG een themamaand in de stad en in de provincie. Ouderen maken kennis met culturele mogelijkheden bij hen in de buurt en gaan zelf aan de slag met schilderen, muziek maken, dansen of schrijven. Het project is in the running voor een prijs van Age Friendly Cultural City.

In Groningen gebeurt genoeg moois, maar de steuninstelling, culturele instellingen en makers lopen ook geregeld tegen bureaucratische grenzen op. Met het oprichten van de lokale cultuurplatformen wordt gehoopt, net als in het verleden, van onderop het (gemeentelijke en provinciale) beleid te kunnen beïnvloeden en vormen. Maar ook het nieuwe Community Art Netwerk Noord-Nederland en bijeenkomsten als deze dragen bij aan een nieuw onderling begrip en het leren van elkaar. Ontmoeten, inspireren en samenwerken leiden zo tot mooie nieuwe projecten en initiatieven.